न्याय विभाग
Department of Justice
भारत सरकार
Government of India

ಸಂವಿಧಾನ ದಿನ ಮತ್ತು ನಾಗರೀಕರ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು

26 ನವೆಂಬರ್ 2019- 26 ನವೆಂಬರ್ 2020

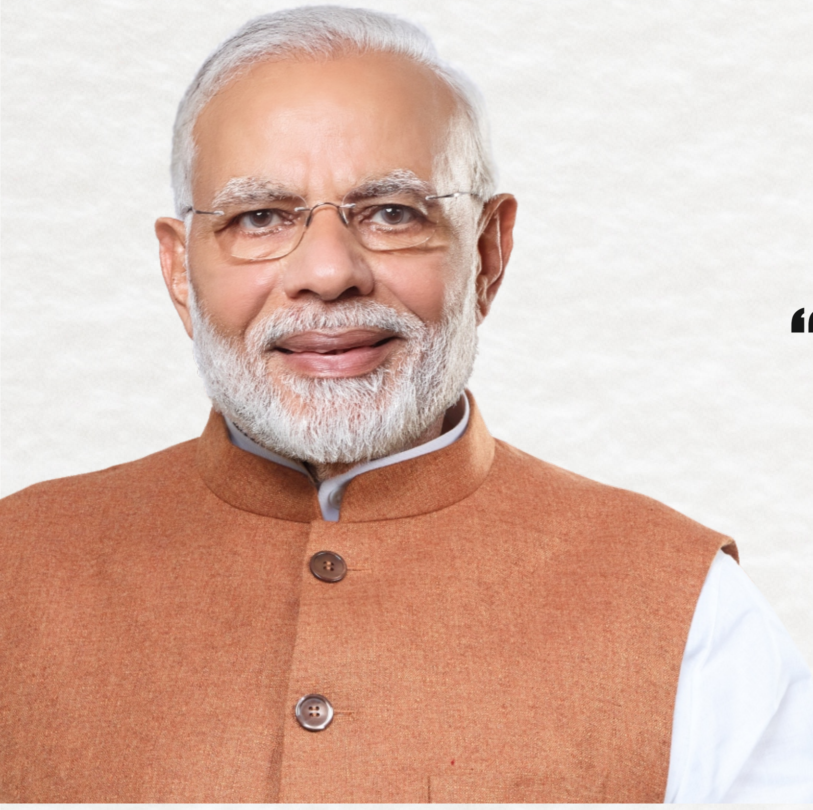

"ಸಂವಿಧಾನವು ಕೇವಲ ಸರ್ಕಾರ ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ದಾಖಲೆಯಾಗಿ ಉಳಿದರೆ, ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೆ ಹಾನಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಇದು ಬೇರುಗಳನ್ನು ತಲುಪಬೇಕಾಗಿದೆ."

ನರೇಂದ್ರ ಮೋದಿ,
ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ

ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನ

- ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನವು ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಮೂಲ ರಾಜಕೀಯ ರಚನೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಅಡಿಪಾಯದ ಕಾನೂನು. ಇದು ಒಕ್ಕೂಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಂಸದೀಯ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಮತ್ತು ಗಣರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುತ್ತದೆ.
- ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನವು ನಮ್ಮ ಸ್ಥಾಪಕ ಪಿತಾಮಹರ ದೃಷ್ಟಿ ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಇದು ಅವರ ಸಾಮಾಜಿಕ, ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ನೀತಿಗಳು, ನಂಬಿಕೆ ಮತ್ತು ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತದೆ.
- ಸಂವಿಧಾನವು ಭಾರತ ಗಣರಾಜ್ಯದ ಮುಖ್ಯ ಅಂಗಗಳಾದ ಕಾರ್ಯಾಂಗ, ಶಾಸಕಾಂಗ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯಾಂಗವನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ಗೊತ್ತುಪಡಿಸುತ್ತದೆ.
- ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನದ ಪ್ರಮುಖ ಲಕ್ಷಣಗಳು
  - ಸರ್ಕಾರದ ಸಂಸದೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ
  - ಒಕ್ಕೂಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆ
  - ಜಾತ್ಯಾತೀತ ರಾಷ್ಟ್ರ
  - ಸ್ವತಂತ್ರ ನ್ಯಾಯಾಂಗ
  - ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳು ಮತ್ತು ಕರ್ತವ್ಯಗಳು
  - ರಾಷ್ಟ್ರ ನೀತಿಯ ನಿರ್ದೇಶನ ತತ್ವಗಳು
  - ಪೌರತ್ವ
  - ವಯಸ್ಕರ ಮತದಾನದ ಹಕ್ಕು
- ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನವು ಅಮೆರಿಕಾ, ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್, ಐರ್ಲೆಂಡ್, ರಷ್ಯಾ ಮೊದಲಾದ ದೇಶಗಳ ಸಂವಿಧಾನಗಳಿಂದ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಪಡೆದಿದ್ದು, ಇದು ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ಅತ್ಯಂತ ದೀರ್ಘವಾದ ಮತ್ತು ಸವಿವರವಾದ ಸಂವಿಧಾನವಾಗಿದೆ.
- ಸಂವಿಧಾನವು 395 ವಿಧಿಗಳು, 22 ಭಾಗಗಳು ಮತ್ತು 12 ಷೆಡ್ಯೂಲ್ ಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

"ಸರಳವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ, ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಘನತೆ ಹಾಗೂ ಭಾರತದ ಐಕ್ಯತೆ ಈ ಎರಡು ಮೂಲಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನವು ಸಾಕಾರಗೊಳಿಸಿದೆ."

ನರೇಂದ್ರ ಮೋದಿ,
ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ

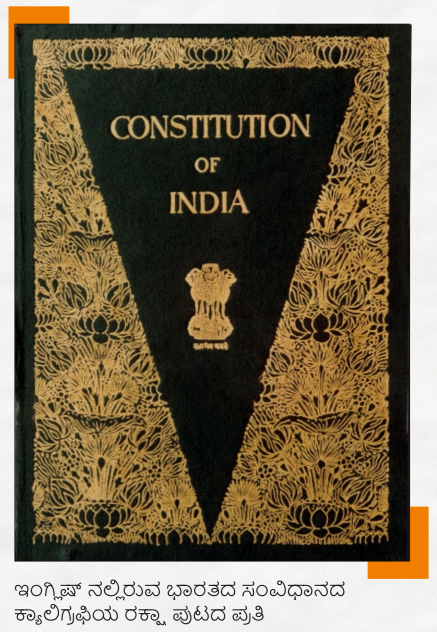

ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ನಲ್ಲಿರುವ ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನದ ಕ್ಯಾಲಿಗ್ರಫಿಯ ರಕ್ಷಾ ಪುಟದ ಪ್ರತಿ

ସମ୍ବିଧାନର ମୂଳ ପାଣ୍ଡୁଲିପି ଭୂଜପତ୍ରରେ ଲେଖାଯାଇଥିଲା, ଯାହାର ଆକାର ୧୬୮୨୨ ଇଞ୍ଚ ଓ ଆୟୁସୀମା ଏକ ହଜାର ବର୍ଷ । ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ସମ୍ବିଧାନଟି ୨୫୧ ପୃଷ୍ଠାରେ ଲିଖିତ ଏବଂ ତାହାର ମୋଟ ଓଜନ ହେଉଛି ୩.୭୫ କିଲୋଗ୍ରାମ ।

ಸಂವಿಧಾನ ರಚನಾ ಸಭೆ ಮತ್ತು ಸಂವಿಧಾನ ರಚನೆ

ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನದ ಕರಡನ್ನು ಸಂವಿಧಾನ ರಚನಾ ಸಭೆಯು (1946 ರ ಕ್ಯಾಬಿನೆಟ್ ಮಿಷನ್ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾದ) 1946 ಮತ್ತು 1949 ರ ನಡುವೆ ರಚಿಸಿತು. ಡಾ. ರಾಜೇಂದ್ರ ಪ್ರಸಾದ್ ಇದರ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದರು.

ಸಂವಿಧಾನ ರಚನಾ ಸಭೆಯ 299 ಸದಸ್ಯರು (15 ಮಹಿಳೆಯರು ಸೇರಿದಂತೆ) ಸಂವಿಧಾನದ ಕರಡನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ (1946-1949) ಅವಧಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು.

ಸಂವಿಧಾನ ರಚನಾ ಸಭೆಯ ಸದಸ್ಯರು ಡಿಸೆಂಬರ್ 1946 ಮತ್ತು ನವೆಂಬರ್ 1949 ರ ನಡುವೆ 11 ಸಭೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದರು.

ಆಗಸ್ಟ್ 29, 1947 ರಂದು ಸಂವಿಧಾನ ರಚನಾ ಸಭೆಯು ಡಾ.ಬಿ.ಆರ್.ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ಸಂವಿಧಾನದ ಕರಡು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲು ಕರಡು ಸಮಿತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿತು.

ಸಂವಿಧಾನ ರಚನಾ ಸಭೆಯ ಅಧಿವೇಶನ, ಡಿಸೆಂಬರ್ 1946

"ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಬಾಬಾ ಸಾಹೇಬ್ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಭಾರತವು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡ ಸಂವಿಧಾನವನ್ನು ರಚಿಸಿತು. ಈ ಅಂತರ್ಗತ ಸಂವಿಧಾನವು ನವ ಭಾರತ ನಿರ್ಮಾಣ ಸಂಕಲ್ಪದ ಮುನ್ಸೂಚಕವಾಯಿತು. ಇದು ನಮಗೆ ಕೆಲವು ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ನಮಗೆ ಕೆಲವು ಗಡಿಗಳನ್ನೂ ಸಹ ವಿಧಿಸಿದೆ"

ನರೇಂದ್ರ ಮೋದಿ,
ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ

"ಸಂವಿಧಾನವು ಕೇವಲ ವಕೀಲರ ದಾಖಲೆಯಲ್ಲ. ಇದು ಜೀವನದ ವಾಹಕವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಚೈತನ್ಯವು ಯಾವಾಗಲೂ ಕಾಲಾಂತರದ ಚೈತನ್ಯವಾಗಿದೆ".

ಡಾ.ಬಿ.ಆರ್. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್

ಡಾ.ಬಿ.ಆರ್ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರ ಭಾವಚಿತ್ರ

ಸಂವಿಧಾನ ರಚನೆಯ ವಿವಿಧ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ ಸಂವಿಧಾನ ರಚನಾ ಸಭೆಯು ಒಟ್ಟು 13 ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ನೇಮಿಸಿತು. ಈ ಪೈಕಿ ಎಂಟು ಪ್ರಮುಖ ಸಮಿತಿಗಳು ಮತ್ತು ಉಳಿದವು ಉಪ ಸಮಿತಿಗಳಾಗಿದ್ದವು.

ಸಂವಿಧಾನ ರಚನಾ ಸಭೆಯ 8 ಪ್ರಮುಖ ಸಮಿತಿಗಳು

- ಕರಡು ಸಮಿತಿ
- ಕೇಂದ್ರ ಅಧಿಕಾರ ಸಮಿತಿ
- ಕೇಂದ್ರ ಸಂವಿಧಾನ ಸಮಿತಿ
- ಪ್ರಾಂತೀಯ ಸಂವಿಧಾನ ಸಮಿತಿ
- ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳು, ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರು ಮತ್ತು ಬುಡಕಟ್ಟು ಹಾಗು ಹಿಂದುಳಿದ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಸಲಹಾ ಸಮಿತಿ
- ನಿಯಮಗಳ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನದ ಸಮಿತಿ
- ರಾಜ್ಯಗಳ ಸಮಿತಿ
- ಸಂಚಾಲನಾ ಸಮಿತಿ

1950ರ ಜನವರಿ 24ರಂದು ನಡೆದ ಸಂವಿಧಾನ ರಚನಾ ಸಭೆಯ ಅಂತಿಮ ಅಧಿವೇಶನದಲ್ಲಿ ಸರ್ದಾರ್ ವಲ್ಲಭ ಭಾಯಿ ಪಟೇಲ್

ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನಕ್ಕೆ ಕೇಂದ್ರ ಸಚಿವ ಸಂಪುಟದ ಸದಸ್ಯರಿಂದ ಸಹಿ, ರಾಜಕುಮಾರಿ ಅಮೃತ್ ಕೌರ್, ಡಾ.ಜಾನ್ ಮಥಾಯ್ ಮತ್ತು ಸರ್ದಾರ್ ವಲ್ಲಭ ಭಾಯಿ ಪಟೇಲ್ ಅವರನ್ನು ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.

ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನವನ್ನು 26 ನೇ ನವೆಂಬರ್ 1949 ರಂದು ಅಂಗೀಕರಿಸಲಾಯಿತು. ಇದು 1950 ರ ಜನವರಿ 26 ರಂದು ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿತು. 1952 ರಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಸಂಸತ್ತು ರಚನೆಯಾಗುವವರೆಗೂ ಭಾರತದ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಸಂಸತ್ತಾಗಿ ಸಂವಿಧಾನ ಸಭೆಯು ಇತ್ತುಕರಡು ಸಂವಿಧಾನದ ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸುವಾಗ, ರಚನಾ ಸಭೆಯು ಮಂಡಿಸಿದ ಒಟ್ಟು 7635 ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳಲ್ಲಿ 2473 ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳನ್ನು, ಚರ್ಚಿಸಿ, ವಿಲೇವಾರಿ ಮಾಡಿತು.

299 ಸದಸ್ಯರಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ 284 ಸದಸ್ಯರು ಸಂವಿಧಾನಕ್ಕೆ ಸಹಿ ಹಾಕಿದರು.

ಸಂವಿಧಾನ ರಚನಾ ಸಭೆಯು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ್ದು 22 ಜುಲೈ 1947 ರಂದು ರಾಷ್ಟ್ರ ಧ್ವಜ
ಜನವರಿ 24, 1950 ರಂದು ರಾಷ್ಟ್ರಗೀತೆ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹಾಡು

ಆಧುನಿಕ ಭಾರತೀಯ ಕಲೆಯ ಪ್ರವರ್ತಕ ಶ್ರೀ ನಂದ್ ಲಾಲ್ ಬೋಸ್ ಅವರು ಸಂವಿಧಾನದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪುಟದ ಅಂಚುಗಳನ್ನು ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಿದರು ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಕಲಾಕೃತಿಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕ್ಯಾಲಿಗ್ರಫಿ ಕಲೆಯ ಪ್ರವೀಣರಾದ ಪ್ರೇಮ್ ಬಿಹಾರಿ ನರೈನ್ ರೈಜಾದಾ ಅವರೊಬ್ಬರೇ ಸಂವಿಧಾನವನ್ನು ಕೈಯಿಂದ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲು ಅವರಿಗೆ 6 ತಿಂಗಳು ಬೇಕಾಯಿತು ಮತ್ತು ಆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಅವರು ಯಾವುದೇ ಹಣವನ್ನು ಪಡೆಯಲಿಲ್ಲ.

୧୯୫୦ ମସିହାରେ ସମ୍ବିଧାନ ସଭାର ସଦସ୍ୟମାନଙ୍କ ମିଳିତ ଫଟୋଗ୍ରାଫ

ಸಂವಿಧಾನ ಸಭೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಪ್ರಮುಖ ಸದಸ್ಯರು

ಕ್ಯಾಬಿನೆಟ್ ಮಿಷನ್‌ನ ಶಿಫಾರಸ್ಸಿನ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರಾಂತೀಯ ವಿಧಾನಸಭೆಗಳು ಪರೋಕ್ಷ ಚುನಾವಣೆಗಳ ಮೂಲಕ ಸಂವಿಧಾನ ಸಭೆಯ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದವು. 299 ಸದಸ್ಯರ ಸಂವಿಧಾನ ರಚನಾ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ, 229 ಸದಸ್ಯರು ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸಿದರೆ, 70 ಸದಸ್ಯರು ರಾಜ್ಯಗಳ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಾಗಿದ್ದರು

ಸಂವಿಧಾನ ರಚನಾ ಸಭೆಯ ಕೆಲವು ಪ್ರಮುಖ ಸದಸ್ಯರು

ಡಾ.ರಾಜೇಂದ್ರ ಪ್ರಸಾದ್
ಸರ್ದಾರ್ ವಲ್ಲಭಭಾಯ್ ಪಟೇಲ್
ಜವಾಹರಲಾಲ್ ನೆಹರು
ಡಾ.ಬಿ.ಆರ್. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್
ಗೋವಿಂದ್ ಬಲ್ಲಭ್ ಪಂತ್
ಮೌಲಾನಾ ಅಬುಲ್ ಕಲಾಂ ಆಜಾದ್
ಸರೋಜಿನಿ ನಾಯ್ಡು
ರಾಜಕುಮಾರಿ ಅಮೃತ್ ಕೌರ್
ಜೆ.ಬಿ ಕೃಪಲಾನಿ
ಸಿ.ರಾಜಗೋಪಾಲಾಚಾರಿ
ಶರತ್ ಚಂದ್ರ ಬೋಸ್
ಆಸಫ್ ಅಲಿ
ಶ್ಯಾಮ ಪ್ರಸಾದ್ ಮುಖರ್ಜಿ
ಹನ್ಸ ಮೆಹ್ತಾ
ಗೋಪಿನಾಥ್ ಬೋರ್ಡೋಲಾಯ್
ಹರೇಂದ್ರ ಕೂಮರ್ ಮುಖರ್ಜಿ
ಬಿನೋದಾನಂದ ಝಾ
ದುರ್ಗಾಬಾಯಿ ದೇಶಮುಖ್
ಫ್ರಾಂಕ್ ಆಂಥೋನಿ
ಜೈಪಾಲ್ ಸಿಂಗ್ ಮುಂಡಾ
ಹರ್ಗೋವಿಂದ್ ಪಂತ್
ಜಾನ್ ಮಥಾಯ್
ಬೇಗಂ ಐಜಾಜ್ ರಸೂಲ್
ಕೆ.ಎಂ. ಮುನ್ಷಿ
ಸರ್ವಪಲ್ಲಿ ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್
ಅಮ್ಮು ಸ್ವಾಮಿನಾಥನ್
ಎಂ.ಅನಂತಶಯನಂ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್
ಅಲ್ಲಾಡಿ ಕೃಷ್ಣಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯರ್
ಬಿ.ಪಟ್ಟಾಬಿ ಸೀತಾರಾಮಯ್ಯ
ಟಿ.ಪ್ರಕಾಸಂ
ಎನ್.ಸಂಜೀವ ರೆಡ್ಡಿ
ಎಸ್.ನಿಜಲಿಂಗಪ್ಪ
ಜಿ.ವಿ. ಮಾವಲಂಕರ್
ಫಿರೋಜ್ ಗಾಂಧಿ
ಉದಯಪ್ತಪ್ತ್ ಸಂಘಾನಿಯಾ
ಪುರುಷೋತ್ತಮದಾಸ್ ಟಂಡನ್
ಸುಚೇತಾ ಕೃಪಲಾನಿ
ಹಸರತ್ ಮೊಹಾನಿ
ರಫಿ ಅಹ್ಮದ್ ಕಿದ್ವಾಯಿ
ಅನುಗ್ರಹನಾರಾಯಣ್ ಸಿನ್ಹಾ
ಜಗಜೀವನ್ ರಾಮ್
ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಸಿನ್ಹಾ
ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ ಸಿನ್ಹಾ
ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಸಿನ್ಹಾ
ಸೇಠ್ ಗೋವಿಂದ ದಾಸ್
ಹರಿ ಸಿಂಗ್ ಗೌರ್
ಪಂಜಾಬ್ ರಾವ್ ಎಸ್. ದೇಶಮುಖ್
ರವಿಶಂಕರ್ ಶುಕ್ಲಾ
ಹರೇಕೃಷ್ಣ ಮಹತಾಬ್
ಅನ್ನಿ ಮಸ್ಕರೆನ್
ಜೀವರಾಜ್ ನಾರಾಯಣ್ ಮೆಹ್ತಾ
ಮೋಟೂರಿ ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ
ದೀಪ್ ನಾರಾಯಣ್ ಸಿಂಗ್
ಸರ್ ಸೈಯದ್ ಮುಹಮ್ಮದ್ ಸಾದುಲ್ಲಾ
ಕೆ ಕಾಮರಾಜ್
ಪಿ ಸುಬ್ಬರಾಯನ್

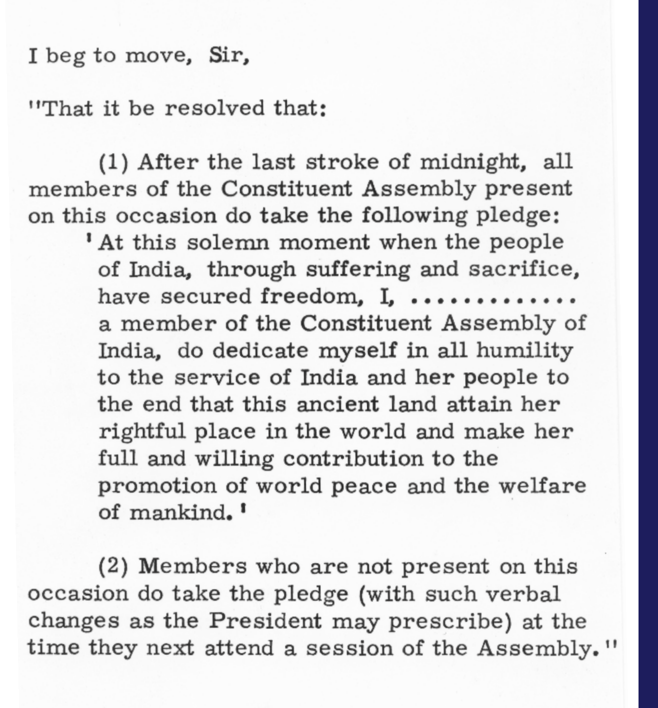

I beg to move, Sir,

"That it be resolved that:

(1) After the last stroke of midnight, all members of the Constituent Assembly present on this occasion do take the following pledge:

'At this solemn moment when the people of India, through suffering and sacrifice, have secured freedom, I, ... a member of the Constituent Assembly of India, do dedicate myself in all humility to the service of India and her people to the end that this ancient land attain her rightful place in the world and make her full and willing contribution to the promotion of world peace and the welfare of mankind.'

(2) Members who are not present on this occasion do take the pledge (with such verbal changes as the President may prescribe) at the time they next attend a session of the Assembly."

ಸಂವಿಧಾನ ರಚನಾ ಸಭೆಯ ಸದಸ್ಯರಿಂದ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ

ನಾಗರೀಕರು ಮತ್ತು ಮೂಲಭೂತ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು

ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನದ ಪ್ರಮುಖ ಲಕ್ಷಣ

"ಕರ್ತವ್ಯದ ಉತ್ತಮ ನಿಭಾವಣೆಯೇ ಹಕ್ಕು"

ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿ

ನಮ್ಮ ನಾಗರೀಕರು ಮತ್ತು ಮೂಲಭೂತ ಕರ್ತವ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸಲು ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ ದೇಶದ ಎಲ್ಲ ನಾಗರೀಕರನ್ನು ತಲುಪುತ್ತಿದೆ (26 ನವೆಂಬರ್ 2019- 26 ನವೆಂಬರ್ 2020).

ಪ್ರಮುಖ ಉದ್ದೇಶಗಳು

- ಸಂವಿಧಾನ ಹಾಗೂ ಅದರ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ತತ್ವಗಳ ನಿಜವಾದ ಪಾಲಕರು ಭಾರತದ ಜನತೆ ಎಂದು ಅವರಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಮನದಟ್ಟುಮಾಡುವುದು.
- ಎಲ್ಲಾ ನಾಗರೀಕರಿಗೆ, ಸಹ ನಾಗರೀಕರು ಮತ್ತು ದೇಶದ ಕುರಿತು ತಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನೆನಪಿಸುವುದು.
- ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಮ್ಮೆ ಪಡುವಂತೆ ನಾಗರಿಕರನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದು.
- ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಮ್ಮೆ ಪಡುವಂತೆ ನಾಗರಿಕರನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದು.

ಮೂಲಭೂತ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು - ಮಹತ್ವ ಮತ್ತು ಸೇರ್ಪಡೆ

"ನಾನು ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ನನ್ನ ತಾಯಿಯ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಕಲಿತಿದ್ದೇನೆ. ಅವಳು ಅಶಿಕ್ಷಿತ ಹಳ್ಳಿ ಮಹಿಳೆಯಾಗಿದ್ದಳು. ಅವಳು ನನ್ನ ಧರ್ಮವನ್ನು ತಿಳಿದಿದ್ದಳು. ಹೀಗೆ ನನ್ನ ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೇ ನಮ್ಮ ಧರ್ಮ ಏನೆಂದು ಕಲಿಯುತ್ತೇವೆ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದಾಗ ನಮ್ಮ ಹಕ್ಕುಗಳು ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವೇ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ ... ಕರ್ತವ್ಯದ ನಿರ್ವಹಣೆಯೇ ನಮ್ಮ ಹಕ್ಕನ್ನು ಭದ್ರಪಡಿಸುವುದೆ ಇದರ ಸೊಗಸು. ಕರ್ತವ್ಯದಿಂದ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇದೇ ರೀತಿ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹವು ಜನಿಸಿದ್ದು. ಏಕೆಂದರೆ ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯ ಏನೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಲು ನಾನು ಯಾವಾಗಲೂ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. "

1947 ರ ಜೂನ್ 28 ರಂದು ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮೂಲಭೂತ ಕರ್ತವ್ಯಗಳ ಮಹತ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿಯವರು ಹೇಳಿದ್ದು ಹೀಗೆ:

ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ 11 ಮೂಲಭೂತ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸುವುದರ ಹಿಂದಿನ ಪ್ರಮುಖ ಉದ್ದೇಶವೇನೆಂದರೆ, ನಾಗರಿಕರು ಅನುಭವಿಸುವ ಸಮಗ್ರ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಅವರ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಒತ್ತಿಹೇಳುವುದು.

ಮೂಲಭೂತ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು ಗೌರವ, ಹೆಮ್ಮೆ, ಸಹಿಷ್ಣುತೆ, ಶಾಂತಿ, ಪ್ರಗತಿ ಮತ್ತು ಸಾಮರಸ್ಯದಂತಹ ಪ್ರಮುಖ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಮೇಲೆ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿವೆ.

1976 ರಲ್ಲಿ ತಂದ 42 ನೇ ಸಂವಿಧಾನ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಕಾಯ್ದೆಯಿಂದ ಮೂಲಭೂತ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು ರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ನಾಗರಿಕರಿಂದ ಮೂಲಭೂತ, ನೈತಿಕ ಮತ್ತು ಕಡ್ಡಾಯ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ.

ನಾಗರಿಕರು ತಮ್ಮ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಚಲಾಯಿಸುವಾಗ ತಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ಮೂಲಭೂತ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಲು ರಚಿಸಲಾದ ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಸಮಿತಿಯು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿತು.

ಮಕ್ಕಳ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ೧೧ ನೇ ಮೂಲಭೂತ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಸಂವಿಧಾನಕ್ಕೆ ೮೬ ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಕಾಯ್ದೆ ೨೦೦೨ ರ ಮೂಲಕ ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಯುಎಸ್ಎಸ್ಆರ್, ಜಪಾನ್ ಮತ್ತು ಚೀನಾದ ಸಂವಿಧಾನಗಳಿಂದ ಮೂಲಭೂತ ಕರ್ತವ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಪಡೆಯಲಾಗಿದೆ.

ನಮ್ಮ ಮೂಲಭೂತ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು ಭಾರತೀಯ ಜೀವನ ವಿಧಾನವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯಗಳ ಕ್ರೋಡೀಕರಣವಾಗಿದೆ. ಅವು ಸಮಾಜದ ಬಗ್ಗೆ ಶಿಸ್ತು ಮತ್ತು ಬದ್ಧತೆಯ ಭಾವವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುತ್ತವೆ.

ಮೂಲಭೂತ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ನಾಗರಿಕನಿಗೂ ನಿರಂತರ ಜ್ಞಾಪನೆಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಲು ಇವೆ. ಸಂವಿಧಾನವು ಅವರಿಗೆ ಕೆಲವು ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ನೀಡಿದ್ದರೂ, ನಾಗರಿಕರು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ನಡವಳಿಕೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ವರ್ತನೆಯ ಕೆಲವು ಮೂಲಭೂತ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ ಹಕ್ಕುಗಳು ಮತ್ತು ಕರ್ತವ್ಯಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧಿಗಳಾಗಿವೆ.

"ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವವು ಸರ್ಕಾರದ ಒಂದು ರೂಪ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ. ಇದು ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಸಹ ನಾಗರೀಕರ ಬಗೆಗಿನ ಗೌರವ ಮತ್ತು ಪೂಜ್ಯ ಮನೋಭಾವವಾಗಿದೆ"

ಡಾ.ಬಿ.ಆರ್. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್

"ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಭಾರತೀಯನು ತಾನು ರಜಪೂತ, ಸಿಖ್ ಅಥವಾ ಜಾಟ್ ಎಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯಬೇಕು. ತಾನೊಬ್ಬ ಭಾರತೀಯ ಎಂಬುದನ್ನು ನೆನಪಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಮತ್ತು ಅವನ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಎಲ್ಲ ಹಕ್ಕುಗಳಿವೆ ಹಾಗೆಯೇ ಕೆಲವು ಕರ್ತವ್ಯಗಳೂ ಇವೆ ".

-ಸರ್ದಾರ್ ವಲ್ಲಭಭಾಯಿ ಪಟೇಲ್

ನಾಗರಿಕರು ಮತ್ತು ಮೂಲಭೂತ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು ಸಕ್ರಿಯ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯ ಮೂಲಕ ಮಾತ್ರ ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತವೆ

ಅಕ್ಟೋಬರ್ 1999 ರಲ್ಲಿ, ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿ ವರ್ಮಾ ನೇತೃತ್ವದ ಸಮಿತಿಯು 'ದೇಶದ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಮೂಲಭೂತ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸುವ ಸಲಹೆಗಳು' ಕುರಿತು ವರದಿಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿತು.

ನಾಗರಿಕರ ಕರ್ತವ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಜಾಗೃತರಾಗಿ

- ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನದ ಮುನ್ನುಡಿಯನ್ನು ಓದಿ, ಆನ್‌ಲೈನ್ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಗೆ ಸಹಿ ಮಾಡಿ ಮತ್ತು MyGov.in ನಲ್ಲಿ ತ್ವರಿತ ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರವನ್ನು ಪಡೆಯಿರಿ.
- MyGov.in ನಲ್ಲಿ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಸಂವಿಧಾನ ದಿನದ ರಸಪ್ರಶ್ನೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಬಂಧ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ.
- www.doj.gov.in ನಿಂದ ಪೋಸ್ಟರ್‌ಗಳು, ಕರಪತ್ರ ಮತ್ತು ಇತರ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಡೌನ್‌ಲೋಡ್ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿ.

"ನಿಷ್ಠ ಒಂದು ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ನಿಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಬಗೆಗಿನ ನಿಮ್ಮ ಬಾಧ್ಯತೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಯೋಚಿಸುವಂತೆ ನಾನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕೋರುತ್ತೇನೆ. ಕರ್ತವ್ಯದ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಗುವಾಗ, 130 ಕೋಟಿ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಮತ್ತು 130 ಕೋಟಿ ನಿರ್ಣಯಗಳ ಬಲವು ದೇಶಕ್ಕೆ ತುಂಬಾ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ. "

ನರೇಂದ್ರ ಮೋದಿ
ಪ್ರಧಾನಿ
2019ರ ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ ದಿನದಂದು

@DoJ_India ಮತ್ತು @MyGov ನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ. Join #Itsmyduty

http://legislative.gov.in/constitution-of-india
ದಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನ ಮತ್ತು ಮೂಲಭೂತ ಕರ್ತವ್ಯಗಳ ಪೂರ್ಣ ಪಠ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ.

न्याय विभाग
Department of Justice
भारत सरकार
Government of India
सत्यमेव जयते

ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲಾದ ಹನ್ನೊಂದು ಕರ್ತವ್ಯಗಳು

(ಭಾಗ IV-ಎ, ವಿಧಿ 51 ಎ)

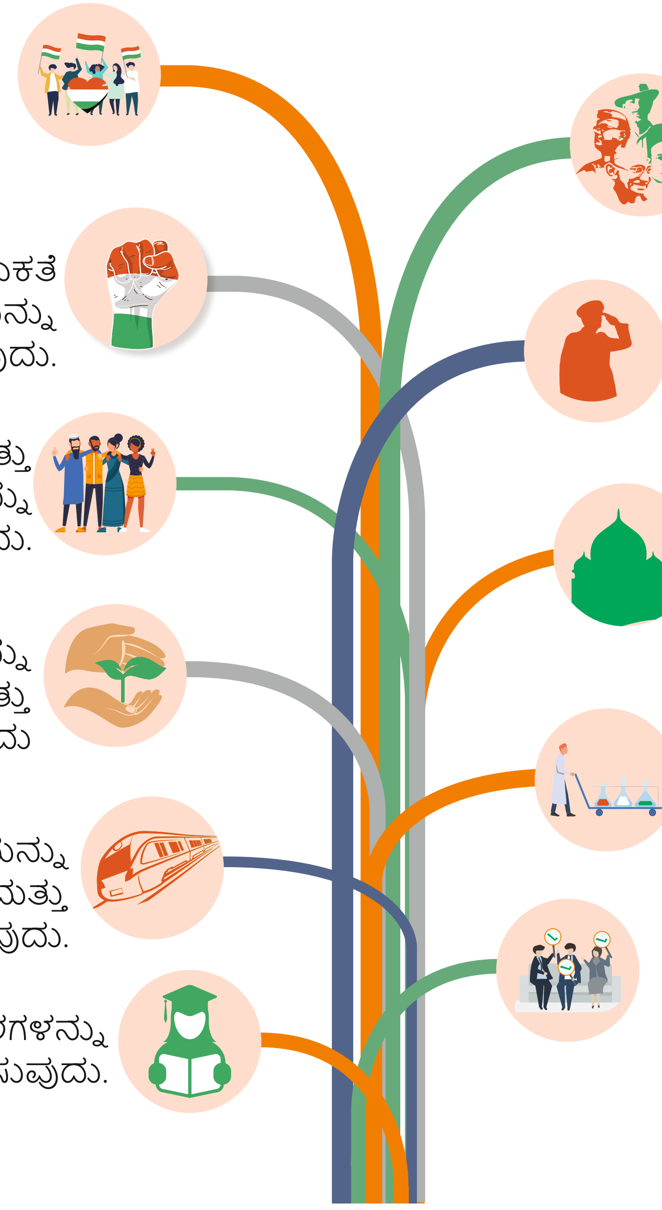

- ಸಂವಿಧಾನ, ರಾಷ್ಟ್ರಧ್ವಜ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರಗೀತೆಗೆ ಬದ್ಧವಾಗಿರುವುದು
- ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದ ಆದರ್ಶಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುವುದು.
- ಭಾರತದ ಸಾರ್ವಭೌಮತ್ವ, ಏಕತೆ ಮತ್ತು ಸಮಗ್ರತೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯುವುದು.
- ದೇಶವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮತ್ತು ದೇಶ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದು.
- ಸಾಮರಸ್ಯ ಮತ್ತು ಸೋದರತ್ವವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು.
- ಸಂಯೋಜಿತ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಶ್ರೀಮಂತ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವುದು
- ನೈಸರ್ಗಿಕ ಪರಿಸರವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಸುಧಾರಿಸುವುದು
- ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮನೋಭಾವ, ಮಾನವತಾವಾದ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವುದು.
- ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಹಿಂಸಾಚಾರವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವುದು.
- ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಗಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸುವುದು.
- ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು.

ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಮೂಲಭೂತ ಕರ್ತವ್ಯಗಳ ಸೇರ್ಪಡೆಯು ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಘೋಷಣೆಯ 29 (1) ನೇ ವಿಧಿಯೊಂದಿಗೆ ಜೋಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

"ನಾವು ಜಾಗತೀಕ ಪೌರತ್ವದ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ಬದುಕುವ ಹಕ್ಕು ನಮಗೆ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಈ ಒಂದು ಮೂಲಭೂತ ಹೇಳಿಕೆಯಿಂದ, ಬಹುಶಃ ಪುರುಷ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಬಹುದು. ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಾದ ಕೆಲವು ಕರ್ತವ್ಯಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹಕ್ಕು ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧಿಸಿರುತ್ತದೆ. "

-ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿ

ಮೂಲಭೂತ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಹಕ್ಕುಗಳು ಒಂದೇ ನಾಣ್ಯದ ಎರಡು ಮುಖಗಳು

"ಕರ್ತವ್ಯದ ಮೂಲ ಹಕ್ಕು. ನಾವು ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿದರೆ, ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಹೆಚ್ಚು ಕಷ್ಟವಾಗುವುದಿಲ್ಲ " ಎಂದು ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿಯವರು ಹೇಳಿದ್ದರು.

ನಾಗರಿಕರು ತಮ್ಮ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು, ಮೂಲಭೂತ ಕರ್ತವ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಜೋಡಿಸದ ಹೊರತು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವವು ಆಳವಾಗಿ ಬೇರೂರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಪ್ರತೀ ಹಕ್ಕು ತನಗನುಗುಣವಾದ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ನಾಗರಿಕ ಕರ್ತವ್ಯದ ಅನುಸರಣೆ ಇತರ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಖಾತ್ರಿಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ.

ನಾವು ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿದಾಗ ನಮ್ಮ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಬಾಧ್ಯಸ್ಥರಾಗಿರುತ್ತೇವೆ.